

Üç pankart, üç talep

Bu yıl 16.'sı düzenlenen Feminist Gece Yürüyüşü'nden üç pankart ile Türkiye'deki feminist hareketin üç talebini açıklıyoruz

Sibel Schick, Tebessüm Yılmaz

Tüm baskılara rağmen yüzbinlerin katılım gösterdiği 8 Mart Feminist Gece Yürüyüşü, Türkiye'nin Avrupa gündeminden düşmemesi nedeniyle son üç yıldır buradaki basında da yer almaya başladı. Farklı feminist akımlardan gelen birçok aktivistin tek yumruk olduğu bu gece yürüyüşünün fotoğraflarına bakarken en keyif verici unsurlardan biri, yaratıcı sloganların yazdığı pankartlar. Bu pankartlardan üçünü seçtik ve bunlardan yola çıkarak Türkiye'deki feminist mücadelenin taleplerini yazdık.

“Diktatör değil vibratör istiyoruz”

Kadın cinselliğinin özgürleştirilmesi Türkiye feminizminin önemli konularından olsa da, cinselliğin kültürel nedenlerden ötürü köklü bir tabu olmasının etkisi hareket içerisinde kendini hissettirir. Bu sebeple cinsel özgürlük temalı afiş, kampanya ve sloganlar nadiren görünür ve başta heteroseksüel cis-erkekler olmak üzere birçok kişiyi tahrik ederek büyük tepki ve tartışmaları tetikler.

Kadının cinsel bir varlık olarak değil de, salt aile kurumunun bir bileşeni olarak görülmesi; anne, eş veya kardeş olarak kutsallaştırılması, kadınların yaşamını tehdit eder. Üzerine yüklenen görev ve sorumlulukları yerine getirmediğine inanılan kadınlar bu gerekçeyle eve hapsedilebilir, bedensel ve psikolojik şiddete maruz bırakılabilir ve hatta katledilebilirler.

Örneğin 2014 senesinde Adana'da yaşanan bir olayda, 18 yaşındaki bir genç kadın, erkek arkadaşı ile görüşmesine engel olmak isteyen babası tarafından zincirle bağlanmış ve bunun üzerine intihara teşebbüs etmişti. Okula gitmesi yasaklanan ve eve zincirlenen Selvi Y., annesi ve babası evden ayrıldıktan sonra bir şekilde babasının silahını ele geçirmiş ve kendini göğsünden vurmuştu.

“Namus” gerekçesi Türkiye'de işlenen kadın cinayetlerinin önde gelen gerekçelerinden biridir. Bu cinayetler evlenmeden önce cinsel ilişkiye giren ya da ilişkide aldatan kadınların, akla gelecek en ağır biçimde cezalandırılması olarak açıklanabilir. Türkiye'de 2010 ve 2017 – bu rakam yüzde 80'e tekabül etmektedir. Namus cinayeti, kadın cinselliğinin yasaklanması, bu yasağın uygulama ve kontrolünün de erkeklere bırakılmasıdır.

“Yoksa kadının parası amıdır kumbarası”

Seks işçileri dünyanın her yerinde olduğu gibi Türkiye'de de toplumun dışına itilen, hakları gasp edilen, talepleri susturulan ve bastırılan, maruz bırakıldığı şiddetten sorumlu tutulan bir gruptur. Bu pankartla rıza ile yapılan seks işçiliğinin kadınları güçlendiren yanının altı çizilirken, aynı zamanda kadınların erkek onayını arzulamaya ve “makul kadın” olma çabasına karşı çıkılmaktadır.

Türkiye'de seks ticareti yalnızca kayıtlı genel evlerde yasaldır. Her ne kadar yasalar seks işçiliğini yasaklamasa da apartman dairesi veya sokakta yapılan seks işçiliği cezaya tabii tutulmaktadır. Hükümet, birbiri ardına genel evleri kapayarak, burada çalışan seks işçilerinin sokakta kalmasına, yasal olmayan, güvenliksiz ve güvencesiz yollarla çalışmak zorunda kalmalarına neden olmaktadır.

Türkiye'de de Almanya'daki gibi seks işçiliği tartışmasındaki en büyük sorun, seks işçilerinin özne kabul edilmemesi ve insan ticareti ve rıza ile yapılan seks işçiliği arasındaki farkın göz ardı edilmesidir. Bu sebeple kendi rızası ile seks işçiliği yapan insanların hak arayışları zorlaşır, talepleri duyulmaz ve görünmezleşir. Seks işçilerinin yaşadığı hak ihlallerinin bir diğer sebebi ise yüzlerce yıldır süregelen namusçu anlayıştır. İşlerinden ötürü sık sık cinsel partner değiştiren seks işçileri, toplum içerisinde kendilerine yer bulamamakta, yaşadıkları hak ihlallerinden sorumlu tutulmakta, açık hedef haline getirilmektedirler.

Seks işçilerinin yaşadığı dışlanmalara veya benzerlerine maruz kalmak istemeyen kadınlar, seks işçilerine sırtlarını döner, onlarla dayanışmazlar. Kendini seks işçisinden farklı bir yerde konumlayan kadınlar, bu şekilde hak ettiği saygı ve itibarı elde edeceğine inanırlar. Kadınların konumuna bakıldığında itibar sahibi olabilmiş olanların, kişisel kazanımlarından gurur duymasını anlamak zor değildir. Fakat sorun şu ki, bu kadınların değerini ve konumunu erkek egemen sistem belirler. Bu kadınlar, erkek egemen sistemin kurallarının dışına çıktığı anda konumunu kaybedecek, geri kalan kadınlarla aynı konuma gelecektir. Ayrıca salt seks işçisi olmamak, bugüne dek hiçbir kadını erkek şiddetinden korumaya yetmemiş ve yetmeyecektir.

“Savaş değil yaşam”

Türkiye'deki feminist hareket, diğer siyasi hareketlerden farklı olarak partiler ötesi yürütülmektedir. Elbette milyonlarca insanın dahil olduğu her harekette olduğu gibi burada da farklı görüşlerden insanlara ve istisnalara rastlamak mümkündür, fakat genel olarak Türkiye feminizminin ırkçılık ve savaş karşıtı bir duruşu olduğu söylenebilir. Tarihi birçok savaş ve katliama sahne olmuş bir ülkede yaşayanlar olarak Türkiyeli feministler, erkeklerin başlattığı ve sürdürdüğü savaş ortamında da en büyük kaybı verecek olanın kendileri olduğunu bilirler. Bir yandan devlet politikaları ile doğum kontrolüne erişim neredeyse imkansızlaşırken, kadınlardan rastgele doğum yaparak nüfus artışı ve ucuz iş gücü üretimi konusunda “üzerlerine düşeni” yerine getirmeleri beklenirken, kısmen doğurmak zorunda bırakıldıkları çocuklar zorunlu askerlik ile savaşa gönderilir, veya polis şiddeti ile öldürülür. Kadınların neredeyse yüzde 10'u okuma-yazma bilmezken, genç işsizlerin 2/3'ü kadinken ekonomik olarak partnerine bağlı yaşayan birçok kadın, bu eşlerin savaşta öldürülmesi, sakatlanması, travmatize edilmesi gibi nedenlerle aç kalabilmektedir.

[Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu'nun](#) tuttuğu kadın cinayeti çetelesine bakıldığında net olarak görülüyor ki, çözüm süreci sona erdiğinden ve Kuzey Kürdistan'da yeniden savaş ortamı alevlendiğinden beri kadın cinayetleri de istikrarlı biçimde artmıştır. Savaş ortamı nedeniyle ev içi şiddet, kadın ve/ya LGBTİ+lara yönelik cinsiyet temelli şiddet ve çocuk istismarı da normalleşmiş, bu sebeple yayılmış ve görünmez hale gelmiştir. Verilere bakıldığında görülüyor ki cinsiyet temelli şiddet, çatışma olmayan şehirlerde de hızla artmaya devam etmektedir.

Örneğin 2016 senesinde Türkiye'nin Adana kentinde yaşayan Fatih K. adlı bir erkek, sahibi olduğu iş yerinde kendisinden yiyecek isteyen bir kadını soğuk kanlılıkla katletti. Kadının cesedi bulunduktan sonra yakalanan ve polisler tarafından ifadesi alınan Fatih K., “PKK size az bile yapıyor. Biz eninde sonunda Kürdistan'ı kuracağız” dedi. Ben de buna çok sinirlendim, öfkələndim.” şeklinde ifade vermişti. Savaş ortamının bir sonucu olarak yükselen kutsal milliyetçilikten payına düşeni almak isteyen erkek, cinayet gerekçesi olarak Türkiye Cumhuriyeti'nin sınır bütünlüğüne olan inancını vurgulayarak haksız tahrik indirimi alacağını tahmin etmiş, ne var ki daha sonra ifadesinin yalan olduğunu itiraf etmiştir. Bu olaydan da anlaşıldığı gibi militarizm, savaş, devlet şiddeti yalnızca bunların sıklıkla yaşandığı şehirlerde belli etnik grupları değil, rastlantısal biçimde ülke çapındaki tüm kadınları hedef alıp yaşamlarına son verebiliyor.